

Activiteitenverslag stichting Ouwehand Zoo Foundation 2023

In 2023 steunde de Stichting onderstaande projecten:

Reuzenpanda

Partner: China Wildlife Conservation Association

Vanaf 2017 ondersteunt OZF gedurende 15 jaar het reuzenpanda project in Sichuan – China. Dit project zal bestaan uit:

- het in standhouden van deze in het wild bedreigde diersoort door bij te dragen aan herstel van het leefgebied (planten van bamboebos, aanleg van corridors);
- een onderzoeksprogramma naar o.a. genetica van de verschillende populaties reuzenpanda's;
- ondersteunen van onderzoek naar de habitat en biologie van de reuzenpanda in het wild.
- ondersteunen van ontwikkeling van bezoekerscentra en educatieprogramma's.

Het educatie- en onderzoeksprogramma 'Bio-Diversi-Wat?' is in 2022 afgerond. Het lesprogramma is gelanceerd en aangeboden aan Basisscholen en lokale natuur- educatiecentra in heel Nederland. Het programma draaide om begrip van biodiversiteit en het beschermen ervan. De reuzenpanda is de ambassadeur. Het eindverslag is in november 2023 gepubliceerd. Publicatie in een wetenschappelijk tijdschrift volgt.

Rode of kleine panda

Partner: Red Panda Network

Ouwehand Zoo Foundation ondersteunt het Red Panda EEP Forest Guardian Support Program. Dit project heeft tot doel de bedreigde rode panda te behouden in de bergbossen in het oosten van Nepal. Dorpelingen die zijn aangesteld als ranger organiseren activiteiten ter bevordering van ecotoerisme en monitoren het leefgebied van deze prachtige diersoort. Als ambassadeur van de rode panda gaan ze tevens illegale houtkap en stroperij tegen.

Ijsbeer

Partner: Polar Bears International

Het voortbestaan van de ijsbeer staat onder druk door het versneld smelten van de ijskap op de Noordpool als gevolg van klimaatverandering. Jagen op robben wordt steeds moeilijker en moeders worden in hun nesten met jongen gestoord door menselijke activiteiten die in intensiteit toenemen doordat de Noordpool steeds toegankelijker wordt. Ouwehand Zoo Foundation steunt onderzoek naar het effect van menselijke activiteiten op het gedrag en de verspreiding van moeders met jongen vlak nadat ze in het voorjaar het sneeuwhol hebben verlaten.

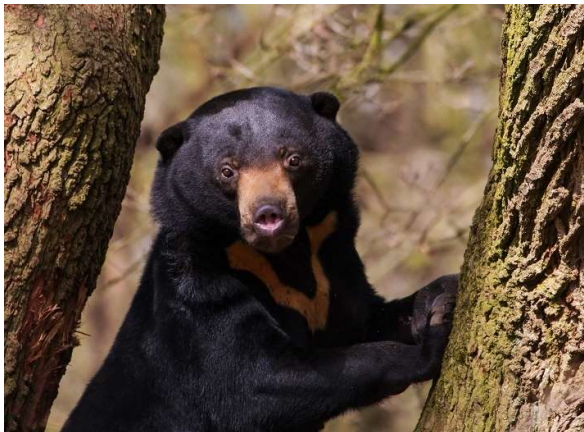
Bonobo

Partner: Bonobo Alive

De Bonobo wordt bedreigd door stroperij en vernietiging van het leefgebied. In 2002 zette de organisatie Bonobo Alive de eerste stap ter bescherming van de Bonobo door oprichting van een veldstation. Het doel van het Bonobo project is uitbreiding van het huidige beschermde gebied, het opzetten van een monitoring programma om de populatie bonobo's in het nieuwe gebied (Bekombo) te monitoren en het opzetten van een uitgebreid voorlichtingsprogramma voor de lokale bevolking en anti-stroperij brigades. De concrete activiteiten van het Bonobo project omvat het uitzetten van monitorpaden voor bestudering van de bonobo's, alsmede het opleiden van lokale en internationale (veld)onderzoekers om de populatie te monitoren en het opsporen en in kaart brengen van 'nieuwe' bonobo's.

Maleise beer

Partner: Pro Natura Foundation

De projectpartner van Ouwehand Zoo Foundation (OZF) is de ProNatura Foundation in Oost Kalimantan, Indonesisch Borneo. Deze stichting is opgericht door de Nederlandse Gabriëlle Fredriksson, die zich al ruim 25 jaar inzet voor de bescherming van het tropisch regenwoud van Indonesisch Borneo en van de Maleise beer in het bijzonder. Haar promotieonderzoek was gericht op

de biologie en ecologie van de Maleise beer. Veel van de huidige kennis van de soort komt voort uit haar onderzoek. OZF steunde tevens enige jaren geleden een orang oetan project van haar, ter bescherming van Batang Toru van ProNatura in Noord Sumatra. OZF steunt de werkzaamheden van de ProNatura Foundation. Ook steunt OZF Bears in Mind (www.bearsinmind.org), wat ook reeds diverse projecten steunde van de ProNatura Foundation.

Bruine beer

Partner: Bears in Mind

Ouwehand Zoo Foundation werkt samen met de Stichting Bears in Mind aan de bouw van een nieuw Berenbos in een land waar de nood voor opvang hoog is. Een groot aantal beren leeft in gevangenschap (privé of in ondermaatse dierentuinen) onder erbarmelijke omstandigheden. Daarnaast doet er zich jaarlijks een aanzienlijk aantal conflicten voor tussen mens en beer doordat beren steeds dichterbij mensen komen als gevolg van het kleiner worden van hun leefgebied (aantasting door de mens). Een aantal van de beren in gevangenschap zal een thuis vinden in het nieuwe 'Berenbos' dat Ouwehand Zoo Foundation samen met Stichting Bears in Mind ontwikkelt.

Colobusaap

Partner: West African Primate Conservation Action (WAPCA)

De Colobus aap wordt ernstig bedreigd door jacht en vernietiging van het leefgebied. West African Primate Conservation Action (WAPCA) richt zich, samen met de lokale bevolking, op bescherming van

het leefgebied en op de fok van zeer bedreigde soorten in het Primate Breeding Centre, met het doel reservepopulatie op te bouwen zodat wilde populaties aangevuld kunnen worden. OZF steunt deze organisatie financieel maar ook door verlenen van expertise.

Neushoornvogels (Gewone Jaarvogel)

Partner: Wanicare Foundation

In de afgelopen jaren na de toename van de illegale handel van neushoornvogels worden we geconfronteerd met meer in beslaggenomen neushoornvogels. Momenteel zijn er 5 verschillende soorten neushoornvogels in Cikananga Wildlife Centre. Neushoornvogels zijn niet alleen populair als huisdier, ook hun hoorn is populair omdat sommigen ten onrechte geloven dat het medicinale stof bevat. Naarmate de handel toeneemt en hun leefgebieden krimpen, worden veel van deze soorten steeds meer bedreigd. De Wanicare Foundation zet zich in voor het terugplaatsen van zoveel mogelijk in beslag genomen neushoornvogels in het wild.

OZF heeft dit project in 2023 niet alleen financieel gesteund maar had ook een adviserende rol in het proces van habituatie en vrijlating van vier neushoornvogels in West Java.

Kleine plompe lori

Partner: Kukang Rescue

Deze organisatie bestrijdt stroperij in Indonesië, de focus ligt op het beschermen van lori's. De quarantaineopvang voor lori's is voorzien van wenkooien van waaruit opgevangen en gerehabiliteerde lori's weer kunnen wennen aan het leven in het wild en uiteindelijk ook daar weer teruggezet kunnen worden. Het Kukang Coffee project is een groot succes. Boeren die meedoen aan het project tekenen een overeenkomst waarin ze beloven wildlife te beschermen. Op hun grond verbouwen ze dan duurzame koffie. De koffie wordt in een speciaal koffiehuis en online verkocht. Een team van Kukang Rescue Rangers werkt samen met New Conservation Agency van West Sumatra in het terugdringen van illegale handel door inbeslagname van dieren.

In 2023 is de door Kukang gebouwde school in gebruik genomen en hebben kinderen deelgenomen aan het Internationale 'Education4Conservation'-programma. Dit verbetert hun Engels en vergroot hun kennis over de natuur. Een belangrijk onderdeel van de educatie is de campagne 'Stolen Wildlife', opgezet aan het eind van 2020. <http://www.stolenwildlife.org/>. Via foto's en informatie op de website worden mensen bewust gemaakt van illegale handel en jacht. In 2023 ging de documentaire 'Kukang Movie' in première.

Humboldt pinguin

Partner: Sphenisco

Sphenisco zet zich in voor de bescherming van de Humboldt pinguin in Chili en Peru. Hun voornaamste werkzaamheden bestaan uit natuureducatie, onderzoek, en het ontwikkelen van duurzame inkomstenbronnen voor locals. In samenwerking met o.a Chileense universiteiten en het

National History Museum in San bereiden ze media voor die gebruikt kan worden voor educatie. Voorbeelden van educatieprogramma's van het afgelopen jaar:

- "Creating Spaces to learn about and protect our ocean".
- Professionals van de Administración Técnica de Forestal y de Fauna Silvestre (ATFFS) zijn opgeleid.
- Een workshop voor parkwachters van SERNANP natuurgebieden om hun vaardigheden te verbeteren om zelf natuureducatie te geven aan burgers.
- Campagne tegen afval: door de pandemie neemt de hoeveelheid afval (mondkapjes, handschoenen etc.) toe in het milieu.
- Lesprogramma "Ontdek de oceaan met onze vriend de Humboldt pinguïn":
- Workshops voor kinderen van vissers.

Afrikaanse olifant

Partner: Big Life Foundation

De savanne olifant is sinds kort Bedreigd volgens IUCN. Dit zou de vraag naar ivoor aan kunnen wakkeren. Zeldzamere dieren zijn namelijk gewilder.

De foundation beschermt dieren in het Amboseli-Tsavo-Kilimanjaro ecosysteem via een ranger program, in samenwerking met de lokale community. Tot nu toe hebben ze door de steun veel kunnen doen: patrouilleren, vijftien arrestaties, onderscheppen van illegale handel, voorkomen dat olifanten gewassen vernielen, zes leeuwen jachten voorkomen en er is één grote olifant behandeld aan een wond. Alle dieren in het wildpark, waaronder leeuwen en neushoorns, profiteren overigens van de bescherming door rangers.

Grevy Zebra (Noodsteun; eenmalig 1 jaar)

Partner: Grevy's Zebra Trust

De Grévy zebra is de meest bedreigde zebrasoort, er zijn nog ongeveer 3000 dieren over in het wild. De populatie in Kenia bestaat uit veel vrouwtjes en jongen en is dus als het ware de kraamkamer voor omringende populaties. De afgelopen vijf jaar is er geen regenseizoen geweest en er heerst nu extreme droogte in het gebied. Om de populatie in stand te houden voert de Grévy Zebra Trust daarom de zebra's bij. Zo kunnen ze overleven, totdat de regen terugkomt en het landschap zich herstelt. Het water dat nog over is, wordt verdeeld over de zebra's, de lokale bevolking en hun vee. De populatie zebra's wordt goed gemonitord, o.a. met behulp van 'citizen science'. De lokale bevolking helpt dus mee met tellen. Om de herders nog meer te ondersteunen worden beurzen uitgereikt zodat kinderen kunnen studeren. OZF reageerde eind 2022 op een noodoproep van Grevy's Zebra Trust voor extra steun ter bestrijding van de gevolgen van de extreme droogte. Gelukkig kwam er in oktober 2023 regen!

Onderzoek

Tinder voor Orang Oetans

Partner: Universiteit van Leiden

Een onderzoek naar emoties bij orang oetans dat in samenwerking met een aantal dierentuinen en de universiteit van Leiden wordt uitgevoerd.

Data verzameling voor de dot-probe test afgerond en worden nu geanalyseerd. Een onderzoek naar visual preference task is uitgevoerd. Hierbij krijgt een orang twee schermen te zien met op elk het gezicht van een andere orang. Een camera volgt de oogbewegingen. Op basis hiervan kan men bepalen welk plaatje het meest interessant was voor de geteste orang. In veel andere apensoorten bleek deze methode al effectief om voorkeur te meten, dus men denkt dat dit ook zal werken voor partnerkeuze.

In de herfst van 2021 is een experiment gestart met touchscreens. In dit experiment kiest de orang tussen twee plaatjes. Eerst leert de orang om twee gekleurde stippen te associëren met twee verschillende typen plaatjes. In het begin zijn dit plaatjes die waarschijnlijk een sterke voorkeur uitlokken, bijvoorbeeld een wangplaatman versus een gewone man. Uiteindelijk kan de orang via deze weg leren om te kiezen tussen twee individuen. Mogelijk dat het onderzoek uitgebreid wordt met long-calls van verschillende mannetjes.

Fototoerisme primaten

IUCN Primate Specialist Group; primaten

Door de steun van OZF kon Siân Waters werken aan de Best Practice Guidelines for Responsible Images of Non-Human Primates. Deze zijn inmiddels gepubliceerd. De guidelines beschrijven hoe foto's van mensen dicht bij primaten problematisch kunnen zijn voor hun conservatie. Het geeft richting hoe individuen en organisaties wel geschikte foto's naar buiten brengen. Het belangrijkste is dat de dieren centraal staan, mensen blijven op veilige afstand. Dus geen foto's van bijvoorbeeld flesvoeding of het hanteren van primaten.

Onderzoek

Wetenschappelijk onderzoek is één van de hoofddoelstellingen van Ouwehands Dierenpark. In samenwerking met diverse universiteiten wordt kennis opgedaan over uiteenlopende onderwerpen die betrekking hebben op natuurbescherming, soortbehoud van bedreigde dieren en educatie. Onderzoek wordt voor een deel ook intern begeleid en uitgevoerd. Daarvoor zijn er twee medewerkers in dienst bij Ouwehands Dierenpark die gedeeltelijk door OZF worden gefinancierd.

Lidmaatschappen

Sinds is OZF lid van Globe Guards, de Nederlandse federatie voor Internationale natuurbescherming en de IUCN, de International Union for Conservation of Nature

Plannen

Binnen het bestuur van OZF bestaat de wens om de diversiteit aan projecten te vergroten. Door meerdere kleinere projecten te steunen.

Voor 2024 denkt het bestuur aan steun aan

het Mangarahara cyhlide-project via het Fish Net Madagascar Programme

Afrikaanse leeuwproject van Stichting leo in Waza national Park in Kameroen

Monniksgier nestmonitoring in Mallorca via de Black Vulture Conservation Foundation

Aldus opgesteld te Rhenen op 21 juni 2024 en goedgekeurd door het bestuur.